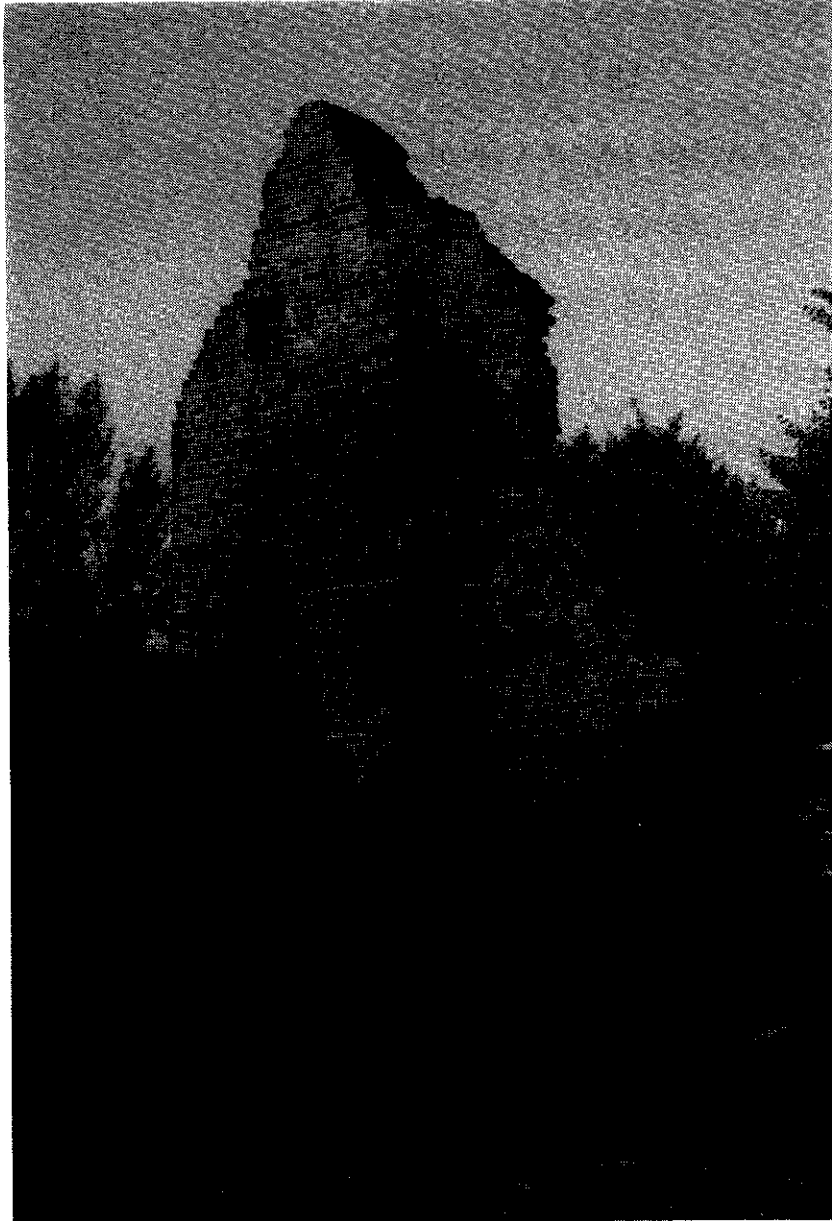

TUSSEN WILGENPLAS & ROTTE

vereniging stedenbouwkundig wijkbehoud hillegersberg-schiebroek-terbregge NOV. 1993 no. 32

UITNODIGING

Openbare avond, aanvang 20.00 uur
MAANDAG 22 NOVEMBER 1993
Lommerrijk, Straatweg 99, Hillegersberg

UITNODIGING

Openbare avond, aanvang 20.00 uur

MAANDAG 22 NOVEMBER 1993

Lommerrijk, Straatweg 99, Hillegersberg

Programma

20.00 Opening en mededelingen door de voorzitter

20.20 Uitreiking oorkonde(n) behorende bij de gevelschildjes, onder voorbehoud van positief advies van de Schildjescommissie door de heer H.W.Blom, bestuurslid van de Stichting Historisch Kralingen

20.50 Pauze

21.20 Lezing met dia's door de heer drs. M.C. van Trierum, hoofd van het BOOR (Bureau Oudheidkundig Onderzoek van Gemeentewerken Rotterdam) over archeologisch onderzoek in Rotterdam

22.00 Rondvraag

circa 22.30 Einde

VAN DE REDACTIE

Ongetwijfeld hebt u zich erover verbaasd twee exemplaren van "Tussen Wilgenplas en Rotte" in uw brievenbus te vinden. Het voor u overbodige exemplaar is bedoeld om aan een buur of kennis te overhandigen, nog geen lid van VSW zijnde. Uiteraard zijn zij van harte welkom op onze bijeenkomst van 22 november a.s. Als lid kunnen zij zich aanmelden met de bijgevoegde voor hen bestemde antwoordkaart.

Buro Oudheidkundig (Bodem)onderzoek Rotterdam het B.O.O.R.

De geschiedenis in het algemeen, en die van de eigen woonplaats is een onderwerp waarvoor veel mensen een grote belangstelling hebben. Oude foto's en oude kaarten boeien velen van ons. Maar ook bodemvondsten en andere voorwerpen die een tastbaar bewijs zijn van het leven van onze voorouders wekken veel interesse op.

Heel vaak uit dit zich in spontane aankopen op een veiling van voorwerpen uit vroeger tijd, zomaar als "hebbedingetje" maar soms ook als deel van een meer systematische hobby welke zelfs bij sommigen uitgroeit tot een bijna professionele verzameling en kennis van onze voorouders. De wetenschap der archeologie is de officiële leer van de kennis hierover.

Het is natuurlijk ook heel spannend. Ben je in de tuin aan het werk en wordt er tijdens het spitten of het graven van een kuil een tegeltje, een pijpekop of potscherven gevonden, dan is al gauw de vraag gesteld hoe oud zou het wel niet zijn, en vooral: wat is het waard.

Soms is het inderdaad waardevol; een pot met gouden Romeinse munten is nooit weg, maar ook een leuk Jacoba-kannetje is natuurlijk de moeite waard. Het leidt soms tot een fanatisme waarbij al of niet in verenigingsverband het "schatgraven" tot een tijdintensieve hobby uitgroeit.

Zelfs ontstaat soms de situatie dat professionele archeologen en enthousiaste amateurs elkaar in de weg zitten en elkaar het gras -de vondsten- voor de voeten wegmaaien.

In Rotterdam is in 1960, als eerste gemeente in Nederland, een gemeentelijke dienst opgericht die een en ander op wetenschappelijke basis aanpakt, nl. het B.O.O.R. -het buro Oudheidkundig Bodemonderzoek Rotterdam dat in dhr C. Hoek een eerste gemeentelijke archeoloog kende.

De gedachte hierachter was dat bij de vele bouw- en havenactiviteiten de kans groot was dat, zonder een deskundige aanpak, sporen uit het verleden verloren zouden gaan.

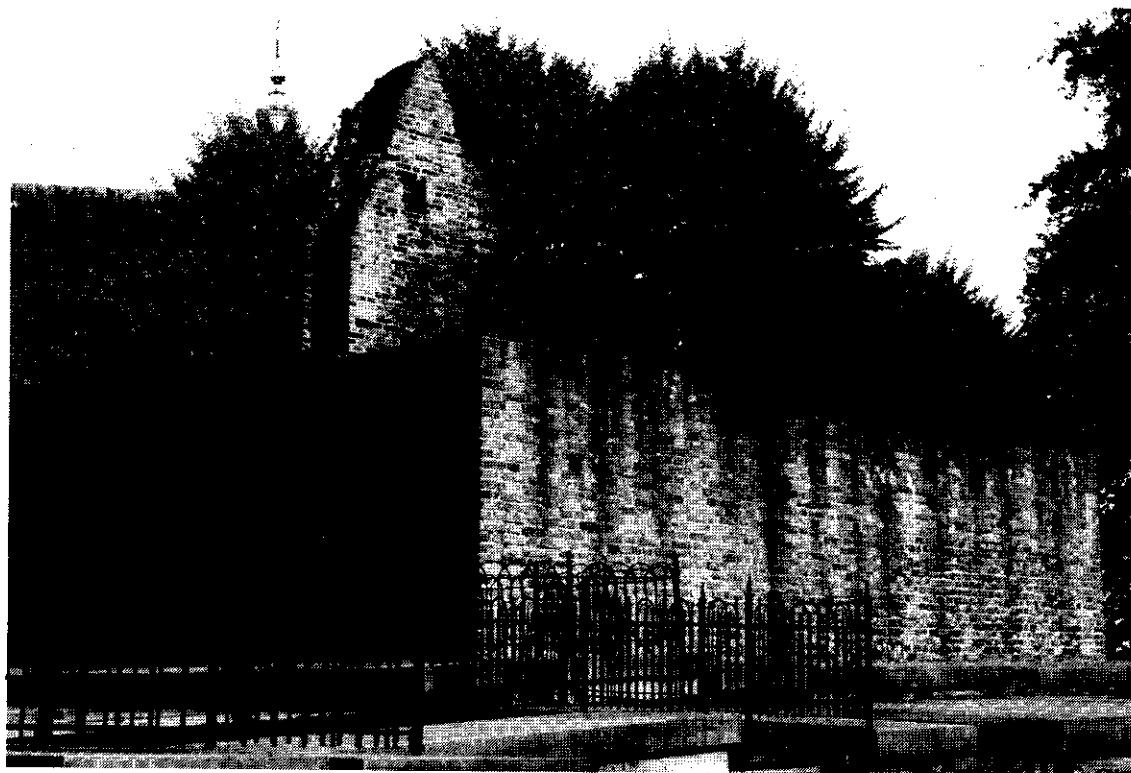
In de tijd dat het buro bestaat zijn vele onderzoeken ter hand genomen, en daarbij zijn vele vondsten naar boven gekomen. Van tijd tot tijd worden deze geexposeerd om de bevolking hiervan kennis te laten nemen.

Ook worden de opgravingen beschreven in periodieke rapporten van het BOOR welke in belangrijke mate bijdragen tot de kennis van onze stad. Met name de laatste tijd zijn, door het graven van de nieuwe spoortunnel, vele vondsten gedaan en bijdragen geleverd tot meer inzicht in het ontstaan en ontwikkeling van Rotterdam. Dit heeft ook voor Hillegersberg gevolgen.

Waren wij er altijd vanuit gegaan dat Hillegersberg zeer oud is, zelfs ouder dan Rotterdam, thans rijst de vraag of dit wel zo is. Wij herinneren ons nog duidelijk de lezing van professor Louwe Kooijmans op onze jubileumbijeenkomst toen de VSW 10 jaar bestond. In een boeiende lezing onder de titel "De lage landen toen" werd ons een beeld voor ogen gesteld van primitieve bewoners uit het Neolithicum (de nieuwe steentijd) die in het oosten van het land op de hoge gronden woonden en in de zomerperiode tijdelijk in onze streken verbleven. Vondsten van oude visfuisen (Bergschenhoek) en scherven aardewerk (recent nog op de hoek van de Kerkstraat) en op de donk van Hillegersberg onderstreepten dit.

Daarna werd Hillegersberg bewoond in de Romeinse tijd toen de heuvel -een droge plek in de omringende moerassen-plaats bood aan een versterking die in de tijd der Hollandse graven nog werd uitgebreid. De Hillegondakerk werd rond het jaar 1000 gesticht en de donjon -de woontoren, en volgens sommige afbeeldingen zelfs een kasteel- dateerde van niet veel later. Toen werd Hillegersberg geïdentificeerd als het plaatsje "Rotta" en dateerde Rotterdam van duidelijk latere tijd.

Recente bodemvondsten doen de vraag rijzen of dit allemaal wel zo is gegaan, en of de dam in de Rotte van ca het jaar 1000 wel het begin van Rotterdam was. Dan zou het feest rond het 650 jaar bestaan van Rotterdam een paar eeuwen te laat zijn gedaan.

Er zijn in ieder geval op 7 meter diepte vondsten gedaan bij de Hoogstraat die wijzen op een bewoning kort na het begin van de jaartelling.

Veel is gevonden in de bouwsleuf voor de Willemstunnel waarbij met name de middeleeuwen voor ons veel duidelijker werden. Een ieder herinnert zich nog wel de gevonden restanten van de oude stadsmuur en de daarin gelegen Zegwaardsluis bij de Hoogstraat. Maar ook voorwerpen uit het dagelijks leven, leer-restanten, aardewerk en metalen voorwerpen verschaffen meer gegevens over het leven in de middeleeuwen en daarvoor.

Bij elke opgraving en met iedere nieuwe vondst wordt meer duidelijk wie onze voorouders waren en hoe zij leefden.

Wij vinden dat een zeer interessant onderwerp, en hopen dat U dat ook vindt.

Wat het bureau BOOR is en hoe het werkt hopen wij U uit de doeken te laten doen door een spreker van het bureau zelf. Wij komen dan zeker meer te weten over de geschiedenis van Rotterdam, en het helemaal mooi zijn als ook over Hillegersberg cq Schiebroek cq Terbregge nog een bijdrage kan worden geleverd ter verrijking van onze kennis en ter stimulering van onze interesse.

* P E R S B E R I C H T *

Naar aanleiding van het verschijnen van het rapport "Kerkstraat en omgeving: een bijzonder gebied in Hillegersberg", een proefinventarisatie van de historische en stedenbouwkundige kwaliteiten, zal het eerste exemplaar worden uitgereikt aan het dagelijks bestuur van de Deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek voorafgaande aan de raadsvergadering van 26 oktober 1993.

KERKSTRAAT EN OMGEVING - EEN BIJZONDER GEBIED

De oude dorpskern van Hillegersberg, aan de Kerkstraat, is een bijzonder gebied. De berg van Hillegersberg, oorspronkelijk hoog boven het omringende veengebied uitstekend, heeft eeuwen de mens een veilige woonplaats geboden, en vormt de kern waaromheen het dorp Hillegersberg is ontstaan. Maar ook thans vormt de begroeide berg of donk een rustpunt in de drukke en jachtige stad, waar het goed toeven is.

Het gebied kent een rijke geschiedenis die in het huidige beeld nog goed is terug te vinden. Naast de Rijksmonumenten aan beide einden van de straat, de eeuwenoude Hillegondakerk en het Oude Raadhuis (1752), bevinden zich daartussen in de oostelijke straatwand nog een aantal bijzondere historische gebouwen. De Kerkstraat vormt daarmee een bijzondere verbeelding van de historische machtsverhoudingen in het vroegere dorpsleven: de kerk en het bestuur.

WIE IS DE VSW EN WAT DOET ZIJ?

De Vereniging Stedenbouwkundig Wijkbehoud Hillegersberg-Schiebroek-Terbregge (VSW) stelt zich ten doel het eigen karakter van deze wijken te beschermen en te behouden.

Het gaat daarbij om de historische gebouwen, maar ook om de straten en pleinen, de bomen en de plassen, die van belang zijn op architectonisch-, stedenbouwkundig-, geschiedkundig of landschappelijk gebied.

De vereniging tracht haar doel te bereiken door:

- het inventariseren en waarderen van deze elementen
- het onder de aandacht brengen van overheid en de partikulier en te streven naar een bewustwording en waardering van dit onroerend cultuurbezit, zodat niet nog meer uit onbegrip of onverschilligheid verloren gaat.

HET ONDERZOEKSRAPPORT

De VSW heeft het initiatief genomen de stedenbouwkundige en historische kwaliteit van het gebied rond de Kerkstraat in kaart te brengen. De aanzet daartoe was de konstatering dat het behoud van een gebouw geen garantie vormt voor behoud van kwaliteit en karakter van een gebied. De samenhang van het geheel (ensemble-werking) dient behouden te blijven. De huidige gemeentelijke beleidslijnen schieten hiertoe tekort.

Onze Vereniging (commissie Studie en Inventarisatie) heeft daarom een voorzet willen doen om de Kerkstraat en omgeving ook in de toekomst effectief te kunnen beschermen. Voor nog enkele gebieden is een dergelijk initiatief in voorbereiding.

De studie richt zich naar historisch/ruimtelijke begrenzing, de typologie van de dorpskern, de ruimtelijke kwaliteiten van o.a. de gekromde, olopande zichtlijn naar Hillegondakerk, de verkaveling, de diversiteit aan functies en het groen en de waterpartijen.

Ondanks de plaatselijke aantasting is de oude dorpskom een waardevol en herkenbaar hart in de wijk gebleven. Het gebied is als zodanig relatief zeldzaam en kent een aantal unieke aspecten. Het is een van de laatste voorbeelden van de vroegere lokale structuur van nederzettingen aan de benedenloop van Rotte en Maas.

Op grond van de naar voren gebrachte ruimtelijk-esthetische argumenten, alsmede de geschiedkundige betekenis in sociaal-ekonomisch en geografisch opzicht, is de "Kerkstraat en omgeving" als een bijzonder gebied aan te merken.

Het verdient aanbeveling te bewerkstelligen dat het bijzondere gebied wettelijke bescherming kan worden geboden door een nadere specificatie van het vigerende bestemmingsplan.

Door het in de voorschriften ervan opnemen van een beschrijving van hoofdlijnen van beleid kan meer vastgelegd worden dan de gebruikelijke hoogte-afmetingen en de functie van gebouwen en gronden. Ook kunnen richtlijnen worden gegeven voor de nadere vormgeving, materiaalgebruik en kleur, waardoor een toetsingskader voor de Welstands-beoordeling wordt gegeven.

In een dergelijk geval dient gestreefd te worden naar normen die zoveel mogelijk objectief zijn. Deze kunnen worden ontleend aan een analyse en karakterbeschrijving van het gebied, zoals de onderhavige studie, of aan een door de gemeente vast te stellen beeld-kwaliteitsplan. Daarbij dient te worden opgemerkt dat de effectiviteit van een dergelijke aanpak niet alleen wordt bepaald door de kwaliteit van het bestemmingsplan, maar eveneens en vooral door de kracht waarmee het gemeentebestuur er uitvoering aan geeft.

Rotterdam, september 1993 J.F.

Het rapport op A4-formaat telt ca 30 pagina's en is voorzien van tekeningen en foto's.

Het is voor Fl. 15,- te koop bij de penningmeester van de VSW, hr J. Tijssen, Hillenius-singel 9, tel. 4220355.

Nadere info bij de voorzitter ir. P.Mulder, tel. 4197373 of bij ir. J.Fens tel. 4184630.

ARCHITECTONISCHE VARIATIE

"Het renoveren van een oud pand verdient meer overheidssteun dan het verder in beslag nemen van de schaarse open ruimte door nieuwbouw. Renovatie creeert bovendien meer werkgelegenheid en zorgt voor het behoud van de variatie in het architecturale landschap."

Stelling van Ch.M.C. Vancoppenolle
Katholieke Universiteit Brabant

BEELDKWALITEITPLAN

Doel van de VSW is behoud en herstel van waardevolle elementen op architectonisch, stedenbouwkundig, landschappelijk en geschiedkundig gebied in de deelgemeente. Hoe bereik je dat in een snel veranderende samenleving, temidden van talloze bouw- en verbouwactiviteiten en nog even afgezien van groot-schalige plannen waaronder duizenden nieuwe woningen die hier binnen tien jaar gebouwd moeten worden, een nieuwe rijksweg en een nieuw vliegveld?

Wellicht biedt een nieuw instrument het "beeldkwaliteitplan" soelaas. Dat plan is geïntroduceerd in de Architectuurnota en biedt de mogelijkheid het kwaliteitsbeleid van een (deel)gemeente concreet vorm te geven.

Zo'n plan kan een op zichzelf staande nota zonder rechtskracht zijn maar kan ook, zoals de nieuwe bouwverordening bepaalt, een toetsingskader vormen bij welstandsbeoordeling.

Kritiek op huidige praktijk

In het algemeen wordt er te "snel" gebouwd; daardoor wordt te weinig stil gestaan bij de stedenbouwkundige en architectonische consequenties van een plan. Welstandstoezicht kan daartegen meestal weinig uitrichten. Een specifiek probleem is de stedenbouwkundige inpassing van nieuwe gebouwen in bestaande situaties. Dikwijls ontbreekt een samenhangende visie op de stedenbouwkundige structuur van het stadsbeeld.

Individuele expressie en het najagen van modes en trends voeren daardoor vaak de boventoon, waarbij gebouwen als "objecten" worden neergezet met voorbijzien van de gevolgen daarvan voor het stadsbeeld en de belevingskwaliteit van de openbare ruimte.

Gelukkig treedt in de nieuwe bouwverordening een accentverschuiving op van het detail en het gebouw op zichzelf naar de hoofdvorm en de ruimtelijke effecten van het gebouw op zijn omgeving.

Wat is beeldkwaliteit?

Discussie over beeldkwaliteit speelt zich af in het spanningsveld tussen individuele belangen en opvattingen en collectieve verantwoordelijkheden. Uiteindelijk zal via maatschappelijke discussie en politieke besluitvorming vastgesteld moeten worden wat (collectieve) beeldkwaliteit is.

Meer concreet kan worden gesteld dat de beeldkwaliteit van de openbare ruimte wordt bepaald door een evenwichtige verhouding tussen enerzijds een duidelijke, begrijpbare orde en samenhang en anderzijds een indrukrijke complexiteit en verscheidenheid. Er is behoefte aan een duidelijke structuur (op groter schaal) en aan een voldoende mate van variatie en contrast van vormen, materialen en kleuren. Het gaat daarbij vooral om drie aspecten: structuur, identiteit en belevingswaarde.

- structuur

Deze wordt gevormd door duidelijke hoofdwegen, straten, fietsroutes etc., voorts door de aanwezigheid van goede oriëntatiepunten, alsmede door de herkenbaarheid van buurten welke ontstaat als er duidelijke verschillen (in beeld) tussen de buurten bestaat terwijl er binnen de buurten zelf een zekere eenheid in beeld bestaat.

-identiteit

Deze wordt ontleend aan: landschappelijke kenmerken, plassen, een rivier etc., aan kenmerkende bebouwing en referenties aan de historie. Voorts wordt identiteit ontleend aan karakteristiek materiaal- of kleurgebruik, aan karakteristieke ruimtevormen van pleinen en lanen en tenslotte aan beeldbepalende objecten, monumenten, beeldhouwwerken etc.

- belevingswaarde

Die wordt onder meer bepaald door de bijzondere expressie van een gebouw of openbare ruimte. Voorts zal de aanwezigheid van bijzondere objecten of objecten met een belangrijke historie en/of maatschappelijk-culturele betekenis -zelfs al zijn ze lelijk- bijdragen aan de belevingswaarde. Voorts wordt de belevingswaarde bepaald door de architectonische kwaliteit van de bebouwing, vooral op beeldbepalende locaties (locaties die vanaf de belangrijkste wegen en pleinen goed waarneembaar zijn). Van belang is of verschillende gebouwen, hetzij op elkaar afgestemd of juist contrasterend, gezamenlijk een aantrekkelijk beeld opleveren. Tenslotte zijn vorm en inrichting van de openbare ruimten en de onderlinge samenhang van die ruimten van belang. Variatie in stadsbeelden en plekken is nodig, te weinig afwisseling en verrassing zal als saai worden ervaren.

Wat is een beeldkwaliteitsplan?

Zo'n plan is gericht op de bestaande en gewenste visueel-ruimtelijke kwaliteit alsmede op de belevingswaarde van een bepaald gebied.

Het is tevens bedoeld als kader voor beleid en advisering; het kan dienen als kader voor een beoordeling van bouwplannen achteraf (traditionele gang van zaken) maar kan ook bij de start van een ontwerp richtlijnen geven voor vormgeving en beeldkwaliteit die beoogd worden. Het beeldkwaliteitplan kan gekoppeld worden aan structuur- en bestemmingsplannen, het kan eraan vooraf gaan maar het kan er ook deel van uitmaken. Kort gezegd, het is een samenhangend pakket van intenties, aanbevelingen en/of richtlijnen voor het creëren en/of verbeteren van beeldkwaliteit in een bepaald gebied. In woord en beeld geeft het de gewenste ruimtelijke ontwikkeling met het accent op de verschijningsvorm en beeld- en belevingskwaliteit ervan.

Hoe komt zo'n plan tot stand?

Van rijkswege wordt het opstellen van beeldkwaliteitsplannen door (deel)gemeenten ter ondersteuning van hun architectuurbeleid, gestimuleerd (stimuleringsregeling). Het opstellen is primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid en kan gebeuren door een ambtelijke stedenbouwkundige dienst, door een stedenbouwkundig adviesbureau en door een welstand/monumentencommissie.

De werkwijze bestaat uit vier stappen:

- 1e. inventarisatie en analyse, welke kwaliteiten en potenties bezit het plangebied?
- 2e. Welke plannen en ideeën bestaan er al over het plangebied?
- 3e. Welke beeldkwaliteit is gewenst?
- 4e. Uitwerking: hoe bereik je dat? Voorbeelduitwerkingen en concrete richtlijnen.

Nota bene. Het voorgaande is gebaseerd op een aantal passages, soms zijn het letterlijke citaten, uit de publicatie "Het beeldkwaliteitplan, instrument voor kwaliteitsbeleid" van Kuiper Compagnons te Rotterdam/Arnhem (nov.'92); het is een gezamenlijke uitgave van de Ministeries Van VROM en WVC.

".....voldoende mate van variatie en contrast van vormen materialen en kleuren....."

De VSW acht het beeldkwaliteitplan, zoals ontwikkeld in genoemd rapport een goed instrument om de beeldkwaliteit van waardevolle gebieden in onze deelgemeente te verbeteren. Wij zullen de (deel) gemeente met nadruk verzoeken om op afzienbare termijn beeldkwaliteitplannen voor die gebieden te laten opstellen. Voor zover dat in ons vermogen ligt zijn wij bereid hierbij van advies te dienen.

Rotterdam, oktober 1993 P.M.

BRANDBRIEVEN NAAR GEMEENTE EN DEELGEMEENTE

De bestuursleden van de V.S.W. hebben nuttige contacten met de deelraadsleden en met hun ambtenaren. Met het aantreden van het nieuwe bestuur zijn die contacten geïntensiveerd.

Soms komen hen echter zaken ter ore die nog niet via de reguliere kanalen bekend zijn gemaakt. Als die in het kader van het werk van de V.S.W. belangrijk zijn, wordt onmiddellijk gereageerd.

Strekade 29/30

De pandjes waar jarenlang o.a. de laatste broodvisser Bram Oranje woonde, staan er nu verlaten bij. Ze worden door de huidige eigenaar, de gemeente Rotterdam, verkocht. Aan wie? Wat zal de nieuwe eigenaar er mee gaan doen?

Beide panden dragen binnen de V.S.W. het predikaat "monument-waardig" en werden in 1981 door het bestuur met het bekende schildje bekroond. Ze staan ook op de zg. MIP-lijst, het monumenten inventarisatie project van de gemeente Rotterdam. De V.S.W. is bij deze verkoop zeer betrokken. Vandaar dat er begin juni een brief uitging naar het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam, het voormalig Grondbedrijf. Daarin werd gewezen op het belang van het behoud van Strekade 29/30.

Tevens werd verzocht om bij de onderhandelingen die tot verkoop leiden het behoud van de verschijningsvorm bij de restauratie als voorwaarde in te brengen.

Het OBR heeft geantwoord dat aan de uitgifte een herstel- dan wel restauratieplicht wordt gekoppeld en dat samenwerking met de V.S.W. zal worden aanbevolen maar dat men die niet als voorwaarde wil opleggen.

Inmiddels is de inschrijving geopend, de hoogst biedende zal de gelukkige zijn.

Ook de Stichting Berg en Broek heeft ingeschreven. Zo blijven wij op de hoogte van het verloop van de onderhandelingen.

Sloop/nieuwbouw Villa Suzanna aan Straatweg 193

De V.S.W. vernam dat aan de deelgemeente toestemming is gevraagd de villa te slopen en te vervangen door nieuwbouw met ongeveer de zelfde verschijningsvorm. Ook dit pand is monumentwaardig, is geselecteerd voor de MIP-lijst en komt voor op de inventarisatie van Rotterdam.

De nieuwe eigenaar wil op het achterterrein een villa bouwen en wil als "tegenprestatie" Villa Suzanna herbouwen in de oude staat.

De V.S.W. heeft in een scherpe brief de deelgemeente gewezen op het belang van behoud van een van de meer dan 100 jaar oude gebouwen aan de Straatweg, een belangrijk historisch lint. De authenticiteit gaat bij het voorgestelde proces verloren. Met klem is daarom aan het dagelijks bestuur verzocht de sloop te voorkomen.

Er is nog geen antwoord van de deelgemeente ontvangen.

Sloop panden Straatweg 121/123

Medio augustus kwam het bestuur ter ore dat de bovengenoemde panden zouden worden afgebroken en vervangen door eigentijdse nieuwbouw. Onmiddellijk heeft de V.S.W. schriftelijk gereageerd omdat deze panden samen met Straatweg 125 tot de meest waardevolle bebouwing van de gehele Straatweg behoren.

Helaas, reeds daags na de vergadering van de commissie BOM ging de beuk erin!

Enige dagen later schreef de deelgemeente dat het nieuwe plan niet tegen te houden was. De aanvrager van de vergunning kwam goed voorbereid met een precies in het bestemmingsplan passend bouwplan. Maar het bestuur van de deelgemeente vond ook dat niet kon worden gesteld dat het stadsbeeld door het slopen van het pand ernstig werd geschaad. Wij menen echter dat dit wel het geval is.

Hierover is dus het laatste woord nog niet gezegd!

Nieuwbouw aan de Hoge Limiet

De bezwaren die de V.S.W. eerder dit jaar tegen dit bouwplan heeft ingediend, werden door de deelgemeenteraad ongegrond verklaard. Toch hebben we het er niet bij laten zitten.

Op de deelraadsvergadering van september j.l. heeft de V.S.W. wederom een dringend beroep op de raadsleden gedaan om geen medewerking te verlenen aan een plan dat zo dicht bij de Hoge Limiet zal worden gerealiseerd en dat door materiaalgebruik en verschijningsvorm in het geheel geen rekening houdt met de bestaande bebouwing.

Hoewel het voorstel voor de eerste woning dat voor lag niet meer tegen te houden viel, gaven toch diverse politieke partijen aan dat juist voor de twee villa's die aan de Hoge Limiet ontsluiten de randvoorwaarden nog eens kritisch moeten worden bekeken!

De plaatsvervangend voorzitter van de commissie BOM deelde mee dat de V.S.W. bij de concrete plannen hiervoor moet worden betrokken. De V.S.W. zal naar aanleiding van de tervisie-legging bezwaar maken.

Grindweg hoek Argonautenweg, Grindweg hoek Verlengde Molenlaan

Door ervaringen wijs geworden heeft het bestuur van de V.S.W. nadat het had vernomen dat er voor deze gebieden bouwplannen worden voorbereid, aan de deelgemeente geschreven.

Indien er werkelijk plannen worden ontwikkeld wil het bestuur graag in een vroegtijdig stadium worden geïnformeerd. De in de loop der jaren vergaarde kennis over de gebieden wordt aangeboden om zo doeltreffend mogelijk en in goed overleg de kwaliteit op een zo hoog mogelijk niveau te houden c.q. te brengen.

I.H.v.R.

Villa Straatweg 125, links op de foto is nog juist een gedeelte van het erbij behorende koetshuis met dienstwoning te zien. Eind augustus 1993 zijn het van voor 1888 daterende koetshuis en woning gesloopt. Over hoeveel jaar zal de oude karakteristieke bebouwing van de Straatweg zijn verdwenen ?

EEN LEEFBARE TOEKOMST MET DE C-VARIANT?

De blijdschap van automobilisten die zich regelmatig in de files op de A20 bevinden, kende op Prinsjesdag geen grenzen toen bleek dat (volgens het Rotterdams Dagblad) in 1994 geld beschikbaar komt voor een nieuwe verbinding tussen de A16 en de A13. Ook bewoners van Terbregge en de Molenlaan hadden reden de vlag uit te steken.

Maar waar komt die weg te lopen, volgens het oorspronkelijke tracee, tussen het Hoge en Lage Bergse bos, achter het restaurant 't Hoekse Hout? Of wordt voor een afsnijding gekozen, direct langs Terbregge, Hillegersberg en Schiebroek, volgens de C-variant?

De deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek heeft samen met de gemeenten Bergschenhoek en Berkel-Rodenrijs in juli jl. een nota gepubliceerd "Een leefbare toekomst voor de Noordrand, een volwaardige relatie tussen stad en landschap", die een reactie vormt op het IPNR (Integraal Plan Noordrand Rotterdam). In de nota wordt, naast beschouwingen over het vliegveld, ingegaan op de nieuwe verbinding A16/A13.

Daarin wordt gesteld:

"Een van de kwaliteiten van het gebied van Hillegersberg-Schiebroek, Berkel en Rodenrijs en Bergschenhoek wordt bepaald door de overgangen van stedelijk naar landelijk gebied door middel van parken en plantsoenen. Dit zijn vaak landschapsparken met verschillende thema's. Juist deze overgang van stedelijk gebied naar het landschap, waardoor een relatie met het omliggende landschap is ontstaan, is van grote betekenis voor de beleving. Dergelijke kwaliteiten bij een woonmilieu zijn in de Randstad schaars. Dankzij deze kwaliteit heeft het gebied naast een woonfunctie ook een recreatieve functie voor Rotterdam en omstreken.

Om de kwaliteit van het aangrenzende buitengebied te behouden, legt Hillegersberg-Schiebroek zich beperkingen op voor het bouwen van de randen."

Voorts wordt terecht gesteld dat de samenhang tussen noordrand en aangrenzende landschap van "...essentieel belang is voor de specifieke kwaliteit van het stedelijk milieu van Hillegersberg-Schiebroek en de recreatieve aantrekkelijkheid van het gebied voor de gehele Rotterdamse regio. Het voorgestelde tracee van de nieuwe verbinding A-13/16 om Hillegersberg en Schiebroek heen, verstoort deze relatie waardoor het stedelijk gebied van het buitengebied wordt geïsoleerd. Dit betekent een grote aantasting van de kwaliteit en identiteit van Hillegersberg-Schiebroek en Rotterdam.

Dit probleem zou grotendeels kunnen worden ondervangen door de nieuwe rijksweg via een tunnel onder maaiveld onder het Lage Bergse Bos te leiden (de zogenaamde 'afsnijvariant' of het 'C-alternatief' uit de MER)."

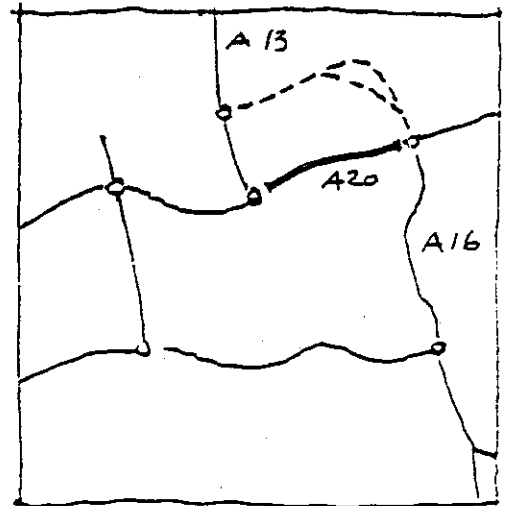
Zo'n tunnel is prachtig maar het probleem is wie de extra kosten van die ondertunneling draagt? De nota stelt "Voor een stad als Rotterdam, die nu reeds met zware milieuproblemen heeft te kampen, moeten deze voordelen voldoende zijn, om te investeren in een variant die uitgaat van de meest optimale inpassing".

Met veel van het gestelde zijn we het van harte eens, maar de deelgemeente neemt wel een groot risico door ervan uit te gaan dat Rotterdam bereid is de meer dan honderdmiljoen extra kosten van de bijna vier kilometer ondertunneling (voornamelijk op het grondgebied van Bergschenhoek) voor zijn rekening te nemen. Los daarvan, Rijkswaterstaat zal in ieder geval blij zijn met genoemde voorkeur voor de C-variant: minder aanlegkosten en minder autokilometers; er zijn sterke aanwijzingen dat Rijkswaterstaat alleen geld beschikbaar stelt voor de goedkoopste oplossing, dat is een weg op maaiveldniveau en voorzien van geluidschermen.

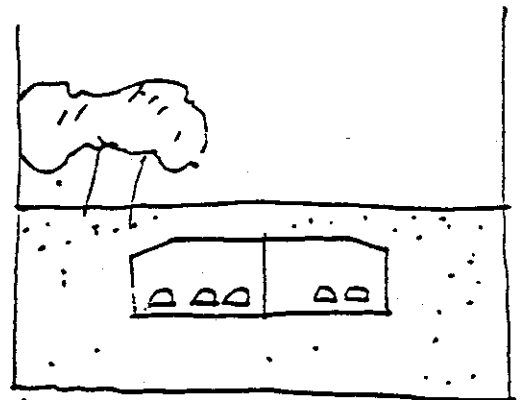
Heeft de deelgemeente zich voor het schrijven van de nota ervan vergewist dat Rotterdam de middelen voor de ondertunneling beschikbaar wil stellen? Indien die er niet komen, ontnemt een rijksweg op maaiveldniveau volgens de C-variant, de kans op een leefbare toekomst voor de Noordrand. Speelt de deelgemeente geen gevaarlijk spel door te kiezen voor de C-variant, zij het met een ondertunneling als voorwaarde waarvan het echter onbekend is of anderen de kosten willen dragen? Waarom dringt de deelgemeente niet aan op verbreding van de A20, een mogelijkheid die nog steeds niet is uitgesloten?

Ons inziens dient de deelgemeente spoedig zekerheid zien te krijgen over de financiering van de extra kosten van ondertunneling en als dat niet lukt, te kiezen voor verbreding van de A20 of anders voor het oorspronkelijke tracee, dat verder van de deelgemeente af ligt. Wij zijn ons bewust dat ook aan die oplossingen grote bezwaren kleven, maar minder dan aan een niet-ondertunnelde C-variant.

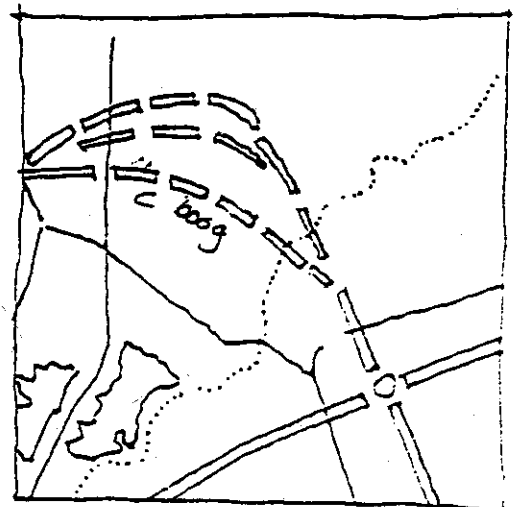
Rotterdam, oktober 1993 P.M.

Ring van autowegen om Rotterdam.

Autoweg onder park.

3 varianten voor doortrekken A13-A16.

PUBLICATIES VAN DE VERENIGING

VSW is ook zeer actief met schriftelijk informatie te geven over de "WIJK". Dit in de vorm van boeken (helaas bijna allemaal uitverkocht), drukwerk over specifieke onderdelen van Hillegersberg en Terbregge, en uiteraard door de uitgave van "Tussen Wilgenplas en Rotte".

Hierbij een beknopt overzicht :

Boeken :

1. Wandelen door Hillegersberg, Schiebroek en Terbregge. (Helaas uitverkocht.)
Een goed overzicht over ons woongebied met veel opnamen van bezienswaardige panden.
2. De Ambachtsman vertelt.
Prijs Fl. 10,=
12 nostalgische verhalen van middenstanders die veel weten te vertellen.
3. Gebouwd in de wijk. (Helaas uitverkocht)
De inventarisatiekaart van 1977 in beeld gebracht.
4. Inventarisatie van de Kerkstraat
Prijs Fl. 15,=

Gedetailleerde informatie specifiek over :

1. De Straatweg
2. De Grindweg
3. Oude kaarten (landkaarten) van Hillegersberg
4. Terbregge
5. Dorp op de donk
6. Boterdorpse Verlaat
(de uitgaven 1-6 zijn te koop voor Fl. 2,50 per stuk)

7. Plan van drooglegging van Schiebroekse plas
8. Bomen in de wijk (wat zijn zij waard?)
9. 100 jaar Buitenlust (thans raadhuis aan de Straatweg).
(de uitgaven 7-9 zijn gratis verkrijgbaar, indien niet meer voorradig tegen vergoeding van kopieerkosten.)

Vorige uitgaven van "Tussen Wilgenplas en Rotte" zijn gratis te verkrijgen, indien niet meer voorradig tegen kopieerkosten.

Veel plezier met deze literatuur ! De uitgaven zijn verkrijgbaar op de volgende bijeenkomst, resp. te bestellen bij VSW, Hillentussingel 9, 3054 EX Rotterdam.

J.T.

UITGAVE VAN DE VERENIGING STEDEBOUWKUNDIG WIJKBEHOUD HILLEGERSBERG-SCHIEBROEK-TERBREGGE

Aan deze uitgaven werkten o.a. mee:

- bedrijven die zich voor deze uitgave inzetten:

COMPUBEST, Liduinaplein 4, 3055 LH Rotterdam - zetwerk
DE ZAAK, Agniesestraat 50, 3032 TN Rotterdam - drukwerk

- de medewerkers die zorgden voor de inhoud en illustraties:

ir. J.Fens	I. Heetman
ir. P. Mulder	W.E. Skoda
J. Tijssen RA	J.J. Zanstra

Uiteraard is het bestuur van VSW verantwoordelijk voor de inhoud.
Vandaar hierbij de samenstelling.

ir. P. Mulder	voorzitter	telefoon
J. Tijssen	penningmr.	4227373
I. Heetman	secretaris	4220355
G. van der Heyden	lid	4225789
S. Brand	lid	4189615
ir. J. Fens	lid	4221948
mr. A. Mout	lid	4184630
		4183697